

YKY'den çıkan, çizimleriyle zenginleştirdiği 'Uzak Kış, Kayıp Güz' adlı romanı üzerine söyleştığımız **Tuncer Erdem**, dünya ahvaline dair konuşurken, Kutsal Kitap'a referans vererek "Kardeşinden nefret eden, karanlıktadır ve karanlıkta yürümektedir. Karanlık gözlerini kör ettiğinden nereye gittiğini de bilmez... Kardeşinden nefret eden katildir" diyor

'Kardeşinden nefret eden katildir'

Tuncer Erdem'i hiç okumamış olsanız bile, Limon dergisinde çizdiği siyah beyaz hikâyelerdeki özgün çizgisinden hatırlarsınız. Bu çizdiği siyah beyaz öykülere şiirsel metinler dâhil edip edebiyata yönelmişti, Erdem. Yapıtlarında desen ve metinleri kimi zaman bir arada, kimi zaman tek başına kullanıyor. 'Uzak Kış, Kayıp Güz' de desen ve metinlerinin birbirine yastandığı romanlarından. Romanın sadece bir yerinde adının 'Sis' olduğunu söyleyen anlatıcısı, bir limanda ayırlığı 'Güz'ün peşinden onu aramaya çıkıyor. Seyahati, giderek aradığının Güz olduğundan kuşku duyduğu, kavuşma isteğini kaybettiği, yola sevdalı bir geziye dönüşüyor. Erdem'le, göçlerin ve karakışın ortasında, kelimeleri ve çizgilerinin arabuluculuğunda söyleştik...

Barışçı olmak çaba ister

■ "Otlar arasında yatan terk edilmiş bir tekne gördüğümde onu yazmak istiyorum. Ama sırf gördüğüm kadarını değil hayal ettiğimi de..." diyor anlatıcı-yazar. Bu alıntı yazma-çizme pratiğinizi açıklıyor mu?

"Bak, Gene O Şey'deki anlatıcının sözlerinden aktaracağım bir kısım sorunuza yanıt olabilir mi?.. "Gördüğüm her canlı, her surat, her eşya, sularla doğuru aklımda. Bir de aralarında ilişki kurmaya çalışmak yok mu? O daha da büyük dert... Ben derim ki, keşke gözlerim bunca şeyi görmese. Bir elemenden geçirse, bir sıraya soksa bunları. Sadece anlamlandırmaya değer şeyleri görsen ve onlara baksam. Acele etmeden... Sıradakiler ne olacak telaşına düşmeden. Belki o zaman daha az konuşur, daha az yazardım." Bu sözlerin abar-

tılı bir suretimin ağzından döküldüğünü düşünürseniz, dünyada gördüğüm şeyler karşısında düştüğüm çaresizliği az çok anlayabilirsiniz.

■ Anlatıcı-yazar, bir şiir için "Bu metin ancak dünyayı uzun uzun gözlemleyen birinin elinden çıkmış olabilir diye düşünmüştüm" diyor. Bu kitap için de aynısını söylemek mümkün. Sizin de bir yanınız her daim uzakları düşleyen bir gezgin mi?

Yolculuğu çok severim. En çok da tren yolculuğunu... Trenlerin kendisi, restorani, sesi, kokusu, rayları, pencereleri, istasyonları, işçileri, lojmanları, çalışanları, her biri ayrı güzeldir... Uçaktayken bir an önce yere inmeyi arzulardım ama tren yolculuğu hiç bitme- se de olur derim... Uzak coğrafyalar her zaman beni çekmiştir, özellikle de belirli coğrafya ve iklimler. Mesela kıyısında palmyeler uzanan tropik bir sahil hiç cazip gelmez, ama tundralar, bozkırlar, soğuk ülkeler, yağmurlu kıyılar ilgimi çeker. Ve bu iklimlerin göçmen su kuşları... Yolculuk yapamadığım zamanlarda da gezi ve coğrafya dergileri okuyarak hayal ederim yolda olmayı. Hiç görmediğim ve muhtemelen görmeyeceğim kentler üzerine şiirler yazırım, sırf bu dergileri okuyarak...

■ Anlatıcı, yani Sis, Güz'ün peşinde giden gerçekte benliğini mi arıyor? Doğudan itibaren, zaman

geçtikçe elimizde olmadan bir yolda ilerliyoruz hepimiz, ama aramızda varacağı yerden emin olan kim var?.. Sanırım Sis yolculuğunun başında Güz'de kişileşen bazı manevi şeyler arıyor, belki dostluk, vefa gibi, ama ne aradığını tam olarak kendisi de bilmiyor. Yol aynı olsa da aranan şey yol boyunca bir gölge gibi kılıktan kılığa giriyor. Yolculuğun sonuna doğru da farklı bir istikamete yöneliyor. Sis'in aslında ne aradığını onun iç dünyasına biraz girdiğimden ben hissediyorum, ama çok fazla netleştirmek istemiyorum. Belki okurun kendi sonucuna varması daha iyi...

■ "Ben hep bir barışçı kabilenin evladı olarak yaşadım. Bilinçli bir seçim değil bu," diyor anlatıcı. Sizinle özdeşleştirilir miyiz bu sö-

zü? Ülke savaş atmosferi içindeyken 'Barış'a dair ne söylemek istersiniz?

Bu sözü kendi "kabilem" için söyleyemem, ama en azından kabilemin bana en yakın ferdi olan babam için söyleyebilirim. Barışçı bir adamdı, yaşam ilet-yip geçmiş hatırladıkça bunu daha anlıyorum... Bana gelince, Sis'in tersine kendi seçimimle barışçı biri olmaya çalışıyorum. Çalışıyorum diyorum, çünkü barışçı olmanın yapısal bir özellik olmayıp çaba gerektirdiğini düşünüyorum. "Savaş veya çatışmayı önlemekle" barışın sağlanamayacağını düşünüyorum. Barış daha derinlerde halledilmesi gereken bir şeydir... Yüreklerle nefret tohumları ekip barış içinde yaşamayı bekleyemeyiz. Kutsal Kitap'tan çok sevdiğim sözler herhalde bu konudaki düşüncemi özetleyecektir: "Kardeşinden nefret eden, karanlıktadır ve karanlıkta yürümektedir. Ka-

ranlık gözlerini kör ettiğinden nereye gittiğini de bilmez... Kardeşinden nefret eden katildir." Hangi ırktan olursa olsun insan soyunun tüm fertleri kardeşir bana göre. Herhangi bir insana karşı, hangi nedenle olursa olsun nefret beslemek kör karanlıkta yürüdüğün ve günün birinde onu kolaylıkla öldürebileceğin anlamına gelir. Bu yüzden nefreti ve önyargıyı silmeden barışı beklemek gerçekçi görünmüyor...

Yoksunluk mutsuz etmez

■ "Yoksunluk mutsuzluk sebebi değildir. Bir yere bağlı, istikrarlı bir hayat sürerken, her işin planlı programlı yürürken, yoksunluğu hiç tatmamış olmakla birlikte korkusunu çekerken, öyle sanırdım. Meğer öyle değilmiş" diyor anlatıcı...

Tabii bu sözler Sis'e ait, ama benim düşüncelerimi de yansıtmıyor değil... Çoğunlukla yoksunluğun mutsuzluk sebebi olduğuna inanılır. Ama bunun böyle olmadığını örnekleri var. Yoksul ülkelerde günde bir tas yemek yiyen, sadece örtüneceği ve başını sokacak bir yeri olan insanlar zenginlerden daha mutlu olabiliyor, fotoğraflarına bakın, yüzleri gülüyor, uyku ilacına, anti-depresana ihtiyaç duymadan hayatlarını sürdürüyorlar. Refah içinde yüzen batı ülkelerinde, her şey bol bol sahip olan toplumlarda ise ruhsal rahatsızlıklar giderek artıyor ve çeşitleniyor. Doymun ekonomik refaha bağlı olduğunun bir yanlığı olduğu gayet açık bana göre, bu tamamen hayata ve parayla satın alınabilecek şeylere karşı tutumla, beklentilerle ilgili...

Belleğimdeki 'manzaralar'

■ Şu aralar başucunuzda duran kitaplar ve sahneleri görsel hafızanızda yer etmiş filmler neler?

Ses ve Ofkeyi (yazan, William Faulkner) geçenlerde bitirdim, çok etkileyiciydi, o yüzden özellikle bahsediyorum. Şu aralar başucumda okunmayı bekleyen kitaplar: Öncelikle her gün bir bölüm okuduğum Kutsal Kitap var. Ahsalom, Ahsalom ve Köpekler İçin Gece Müziği de sırada... En son Kış Uykusu'nu ve Nebraska'yı izledim. Bir de bazı video kliplerden görüntüler var aklımda. PJ Harvey'in Send His Love to Me ve The Last Living Rose parçalarının klipleri ile David Eugene Edwards hakkındaki bir belgeselin görüntüleri... **Bilgi:** www.ykykultur.com.tr